

Yttrande över "Etableringsboendelagen – Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)"

Boverkets ställningstagande

Boverket avgränsar sitt yttrande till myndighetens verksamhetsområden; bland annat fysisk planering, byggande och boende.

Boverket tillstyrker Arbetsmarknadsdepartementets remiss "Etableringsboendelagen – Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)".

Boverkets synpunkter

Boverket lämnar även följande synpunkter.

Viktigt att bostadssituationen beaktas

Boverket delar utredningens uppfattning om hur viktig bostaden är för lyckad integration. Motsatsen, ett otryggt boende, ger inte goda förutsättningar för integration och är särskilt problematiskt ur ett barnperspektiv. Boverket tillstyrker därför att bostadssituationen inkluderas med nuvarande kriterier för fördelning av nyanlända.

Det regionala perspektivet viktigt

Boverket tillstyrker förslaget om att Migrationsverket ska ta över fördelnings- och takmodellen från länsstyrelserna för att stärka enhetlighet och transparens i bedömningen. Samtidigt vill Boverket understryka hur viktiga länsstyrelserna är för det regionala bostadsmarknadsperspektivet. En bostadsmarknad är generellt inte isolerad till en enskild kommun.

För att säkerställa att det regionala perspektivet tillgodoses är det viktigt att länsstyrelsernas rådgivande roll även inkluderar deras kompetens inom de regionala bostadsmarknaderna.

Kommunernas ansvar för att ordna ett etableringsboende

Utredningen föreslår att nyanlända har rätt till etableringsboende i 36 månader. Boverket delar utredningens bedömning, ”att nyanlända endast erbjuds ett boende under en begränsad period kan, på samma sätt som i dag, innebära sämre förutsättningar för integration, inte minst för kvinnor och barnfamiljer som har särskilt svårt att hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden.”

Utredningen ställer inga krav på vilken typ av boendelösning en kommun ska ordna utan överlåter bedömningen av lämpligheten till respektive kommun. Boverket vill i sammanhanget flagga för risken att kommuner exempelvis kan erbjuda bostäder av sämre standard och endast tillåta tillfälliga boenden. Boverket vill därför påpeka att tillräckliga boendeförhållanden relaterar till andra dimensioner av en framgångsrik integrationsprocess, såsom möjligheter till utbildning och etablering på arbetsmarknaden. Avsaknaden av enhetlighet kring vad som får anses vara lämpliga boendelösningar riskerar motverka den integrationspolitiska ambitionen om att det offentligas insatser ska syfta till att främja etablering och integration.

Om kommunernas stöd vid bostadssökande

Boverket välkomnar kommunernas förtydligade uppgift att stötta nyanlända med att hitta en permanent bostad. För att säkerställa att de nyanlända får det stödet som utredningen lyfter vill Boverket flagga för två utmaningar som behöver adresseras.

Den första utmaningen är behovet av ett mer enhetligt stöd. Boverket delar utredningens nulägesbild av att kommunerna inte erbjuder ett likartat stöd, oavsett mottagargrupp, i att söka bostad. Avsaknaden av enhetlighet kring vad som får anses vara stödinsatser och på vilket sätt detta kan ske riskerar motverka den integrationspolitiska ambitionen om att det offentligas insatser ska syfta till att främja etablering och integration.

Boverket ställer sig vidare tveksam till att kommunerna aktivt ska få ge nyanlända stöd i att hitta en bostad i en annan kommun. Utredningens förslag om att detta endast ska få ske när den nyanlända uttrycker en tydlig vilja riskerar att bli en godtycklig tolkning. För att minska risken för godtycklighet och för att inte åsidosätta fördelnings- och takmodellerna anser Boverket att kommunernas möjlighet till att aktivt stötta en nyanländ till att söka bostad i en annan kommun bör hanteras mer restriktivt.

Hänvisning till 12 kap. jordabalken (hyreslagen)

Av 17 § förslaget till etableringsboendelag framgår att vissa bestämmelser i 12 kap. jordabalken inte ska gälla för etableringsboende. I gällande 12 kap. 1 § sjunde stycket jordabalken finns en hänvisning till lagen (2012:978) om uthyrning av egen bostad (privatuthyrningslagen). Boverket anser – för tydlighetens skull – att det på samma sätt bör finnas en hänvisning från 12 kap. jordabalken till den föreslagna etableringsboendelagen, förslagsvis i samma bestämmelse.

Viktigt med barnperspektivet

Boverket instämmer i vikten av ett stärkt barnperspektiv då det beaktar Sveriges skyldigheter enligt barnkonventionens bestämmelser om särskilda rättigheter för barn.

Boverket positiv till ny roll

Boverket ställer sig positiv till utredningens förslag om att Boverket ska tillhandahålla underlag till Migrationsverket samt uppdragen om att utveckla fördelnings- och takmodellen. Utredningens konsekvensanalys av att förslagen innebär en ökning av ungefär en halv årsarbetskraft anser Boverket kan vara ett rimligt antagande. Det är dock under förutsättning att statistiken om utanförskap produceras och publiceras av SCB.

I detta ärende har stf. generaldirektör Richard Bauer beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit nationalekonom Oskar Gramstad. I den slutliga handläggningen har också stf. rättschef Carl-Magnus Oredsson, samhällsplanerare Unni Karlsson, jurist Emelie Hemström och enhetschef Magnus Jacobsson deltagit.

Richard Bauer
stf. generaldirektör

Oskar Gramstad
nationalekonom

Kopia till:

a.iu@regeringskansliet.se

petter.troedsson@regeringskansliet.se